

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00530219
Ons Kenmerk : ODH-2018-C0128100
Datum : 23 OKT. 2018

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 14 september 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Renovatie Lange Voorhout 34'. De werkzaamheden betreffen het herontwikkelen van de bebouwing aan de Lange Voorhout 34 te Den Haag. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet Natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet Natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 21 september 2018 tot en met 1 september 2021.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 7 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 14 september 2018 en de aanvullende informatie van 16 oktober 2018 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is van de datum van dit besluit tot en met 1 september 2021.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
 - het ecologisch werkprotocol op te sturen;
 - het aanbrengen van de permanente voorziening uiterlijk een week voorafgaand aan het plaatsen schriftelijk te melden;
 - eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering een week van te voren schriftelijk te melden;
 - de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van te voren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van flora en fauna.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het mitigatieplan. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld, waarin in ieder geval het volgende dient te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en het ecologisch werkprotocol op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

- 4 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het rapport 'Mitigatieplan renovatie Lange Voorhout 34, Plan in relatie tot de renovatie van de Lange Voorhout 34 te Den Haag' van 26 juni 2018 en de aanvullende informatie van 16 oktober 2018.
- 5 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecoloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

- 6 Eventuele verlichting die wordt gebruikt om de werkzaamheden uit te voeren gedurende de actieve periode van de gewone dwergvleermuis van april tot en met oktober, dient uitsluitend gericht te zijn op de te renoveren bebouwing en dient tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopkomst uitgeschakeld te zijn om te voorkomen dat foeragerende vleermuizen worden verstoord door kunstlicht.
- 7 De tijdelijke kasten mogen pas verwijderd worden na inachtnaeme van een gewenningstijd van drie maanden na het realiseren van de permanente alternatieven, waarbij zowel de tijdelijke als de permanente alternatieven aanwezig zijn. Hierbij tellen alleen de maanden april tot en met oktober mee. De verwijdering dient begeleid te worden door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Indien blijkt dat de tijdelijke kast in gebruik is genomen, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten de kwetsbare periode van de soort.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten- beschermd én onbeschermd- geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 14 september 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Renovatie Lange Voorhout 34'. De werkzaamheden betreffen het herontwikkelen van de bebouwing aan de Lange Voorhout 34 te Den Haag. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 21 september 2018 tot en met 1 september 2021.

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Mitigatieplan renovatie Lange Voorhout 34, Plan in relatie tot de renovatie van de Lange Voorhout 34 te Den Haag, 2018.013, Zoogdiervereniging, 26 juni 2018;
- Notitie alternatieven en belangenafweging;
- Notitie Renovatie Hoge Raad, 2017.031A, Zoogdiervereniging, 9 januari 2018;
- Quicksan Wet natuurbescherming gebouw van de Hoge Raad, 2017.10, Zoogdiervereniging, 24 april 2017;
- Nader onderzoek vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen, Gebouw van de Hoge Raad, 2017.11, Zoogdiervereniging, 27 november 2017.

Op 16 oktober 2018 hebben wij aanvullende informatie ontvangen ter onderbouwing van de aanvraag.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Bevoegd gezag

De handeling wordt dan wel worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor de gewone dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering natuurwetgeving Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

Rijksvastgoedbedrijf is voornemens de bebouwing aan de Lange Voorhout 34 te herontwikkelen. De bebouwing zal vanaf eind 2018 in gebruik genomen gaan worden door de Eerste Kamer gedurende de renovatie van het Binnenhof. Het gebruik van het gebouw wordt aangepast en er zullen aan de buitenzijde renovatiewerkzaamheden plaatsvinden. De plannen voor de herontwikkeling van het gebouw bestaan uit de volgende onderdelen:

- betonreparatie op de binnenzijde van de kolom;
- plaatselijke restauratie van voeg- en metselwerk;
- plaatselijke restauratie van natuursteen;
- plaatselijk herstellen van gevelankers;
- plaatselijk herstellen van hemelwaterafvoer;
- plaatselijk herstellen houtconstructie in geval van houtrot;
- plaatselijk vervangen van beglazing;
- restauratie-/herstelwerk van houten kozijnen, ramen en deuren;
- vervangen van daklichtkoepel;
- diverse werkzaamheden aan de vliesgevels en buitenkozijnen, zoals onderhoud aan afdekkapjes, schuiframen en sponningen;
- diverse herstelwerkzaamheden op het bladlood dakbedekking;
- diverse reinigingswerkzaamheden;
- diverse schilderwerkzaamheden;
- verwijderen of vermaken van het hekwerk van de binnentuin aan de Kazernestraat;
- het dichtmaken van de ruimte onder de loopbrug in de binnentuin;
- aanpassen van de entree van de uitbouw aan het oude deel aan de Kazernestraat;
- het aanleggen van een vijver in plaats van de huidige parkeerplaats aan de Kazernestraat.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2017 onderzoek plaatsgevonden. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In een kier in de daklijst in de hoogbouw ten zuidoosten van de binnentuin is een zomerverblijfplaats van de soort vastgesteld. Op deze locatie is op 10 juli 2017 één uitvliegend individu waargenomen. In het najaar is rond de locatie van de aangetroffen zomerverblijfplaats zwermgedrag waargenomen van maximaal vier individuen van de gewone dwergvleermuis. Een winterverblijfplaats is op deze locatie dan ook niet uit te sluiten. Aan de zijde van de Lange Voorhout is een gewone dwergvleermuis baltzend vastgesteld, waarbij het gebouw meerdere keren werd geïnspecteerd door het individu. De gewone dwergvleermuis vloog vlak langs de voorgevel en in de ruimte tussen het gebouw van de Hoge Raad en het gebouw aan de Lange Voorhout 32. Hier heeft het individu waarschijnlijk een paarverblijfplaats. Deze paarverblijfplaats kan tevens fungeren als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen gedurende milde winters. Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden wordt de zomer- en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetast. De paar- en winterverblijfplaats blijft behouden. Als gevolg van het aantasten van de zomer- en winterverblijfplaats wordt de gewone dwergvleermuis opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het rapport 'Mitigatieplan renovatie Lange Voorhout 34, Plan in relatie tot de renovatie van de Lange Voorhout 34 te Den Haag' van 26 juni 2018. Uiterlijk in week 43 (2018) worden tijdelijke vleermuiskasten opgehangen aan bomen op de binnenplaats, aan de achterzijde van het gebouw. Na afronding van de werkzaamheden worden op vier locaties dakpannen gelicht of vleermuisdakpannen neergelegd, zodat vleermuizen toegang krijgen tot het dak. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt de huidige zomer- en winterverblijfplaats ongeschikt gemaakt door deze te beschijnen met een felle groene lamp van anderhalf uur na zonsondergang tot en met één uur na zonsopgang, gedurende minimaal een week. Vervolgens vindt een controle plaats om zeker te zijn dat de verblijfplaats verlaten is.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaat een paar- en winterverblijfplaats (voor één of enkele individuen gedurende milde winters) van de gewone dwergvleermuis verloren. Om het verlies van deze verblijfplaats te compenseren worden vleermuiskasten opgehangen aan bomen op de binnenplaats aan de achterzijde van het gebouw. Deze kasten worden uiterlijk in week 43 (2018) opgehangen. De huidige verblijfplaats wordt voor de start van de winterrustperiode ongeschikt gemaakt om te voorkomen dat er vleermuizen aanwezig zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Hiermee wordt weinig gewenningstijd geboden om de vleermuizen de kans te geven de alternatieve verblijfplaatsen te ontdekken. De vleermuiskasten worden echter op zeer korte afstand van de huidige verblijfplaats opgehangen. Tevens heeft de binnenplaats momenteel een functie als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Omdat de vleermuizen bekend zijn met de binnenplaats is het aannemelijk dat de tijdelijke kasten snel ontdekt worden. Een langere gewenningstijd is daarmee niet noodzakelijk. De vleermuiskasten kunnen als alternatieve verblijfplaats fungeren gedurende de uitvoering van de werkzaamheden. Na de werkzaamheden worden permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd door vleermuizen toegang te verschaffen tot het dak door dakpannen te lichten of vleermuispannen neer te leggen. Op deze manier worden geschikte alternatieven geboden voor datgene wat verloren gaat. Bij de werkzaamheden worden geen bomen gekapt, waardoor de vleermuizen in het plangebied kunnen blijven foerageren. Door de aanleg van een vijver in plaats van de huidige parkeerplaats aan de Kazernestraat krijgt het plangebied mogelijk zelfs een opwaardering als foerageergebied voor vleermuizen. Het is aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in het plangebied aanwezig blijft. Hiermee is de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis gegarandeerd.

Om te garanderen dat de tijdelijke vleermuiskasten kunnen fungeren als uitwijkmogelijkheid gedurende de uitvoering van de werkzaamheden en foeragerende vleermuizen in het plangebied niet te verstoren, dient eventuele verlichting gedurende de actieve periode van de gewone dwergvleermuis uitsluitend gericht te zijn op de te renoveren bebouwing. Strooilicht richting de vleermuiskasten of de binnenplaats dient voorkomen te worden. De actieve periode van de gewone dwergvleermuis loopt globaal van april tot en met oktober. Gedurende de actieve periode dient verlichting uitgeschakeld te zijn tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopgang. Een deskundig op het gebied van de gewone dwergvleermuis dient te bepalen wanneer extra verlichting mag worden gebruikt. Dit hebben wij in de ontheffing opgenomen onder voorschrift 6.

De tijdelijke vleermuiskasten mogen verwijderd worden na een gewenningstijd van drie maanden na het realiseren van de permanente alternatieven, waarbij zowel de tijdelijke als de permanente alternatieven aanwezig dienen te zijn. Hierbij tellen alleen de maanden april tot en met oktober. Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient begeleid te worden door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Indien blijkt dat de tijdelijke kast in gebruik genomen is, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten de kwetsbare periode van de soort. De deskundige dient vast te stellen dat de kast verlaten is. Wij hebben dit in de ontheffing opgenomen onder voorschrift 7.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de renovatiewerkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang 'volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met begrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Ongestoorde (en veilige) doorgang van het werk voor de huisvesting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en de Raad van State en de mogelijkheid om hooggeplaatste buitenlandse bewindspersonen veilig te kunnen ontvangen zijn in het belang van de werking van de democratie en Nederlandse regering. Zij zijn onmisbaar voor het (Rijks)bestuur van Nederland. Hiervoor zijn aanpassingen aan de bebouwing nodig. De renovatiewerkzaamheden aan de buitenkant zijn nodig om het gebouw representatief te maken. Omdat bij de werkzaamheden slechts één verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren gaat en mitigerende maatregelen worden getroffen, waarmee de gunstige staat van instandhouding is gegarandeerd, weegt het belang van de uitvoering van de werkzaamheden zwaarder dan het behoud van de verblijfplaats.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang met begrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van de activiteit optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatie gebonden vanwege de renovatie van bestaande bebouwing. De renovatie is nodig in het kader van de tijdelijke huisvesting van de Eerste Kamer en de Raad van State. Er zijn geen andere locaties beschikbaar die voldoen aan de eisen die worden gesteld op het gebied van ligging, veiligheid en representativiteit. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis door de kwetsbare periode van de soort zoveel mogelijk te ontzien.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er voldoende is aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen. Er is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de omgevingsvergunning. Hiervoor is de gemeente Den Haag bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

omgevingsdienst
HAAGLANDEN